

ISZÁNTÚL

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A hűdélhivatalban dírtól.
Egész évre 16 h.
Ngyedévre 8 -
Helyben hához hordva:
Egész évre 20 kor.
Ngyedévre 10 -
Változó postán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Ngyedévre 12 -
Egyes szám ára 8 fillér.

Megjelenik minden nap, a hűdél napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Sallágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok visszavételére vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetők és hirdetészek a kiadóhivatalhoz intézendők.

XI. évfolyam 238. szám.

Nagyvárad.

Kedd 1915 október 19.

Visszavonulnak a szerbek mindenütt.

Budapest, okt. 18. (Hivatalos.)

Délkeleti hadszíntér.

Az Avola szakaszon megvert szerb hadosztályok a dél felé vezető ut mindkét oldalán vonulnak vissza. Csapatunk támadják a Baljától északra álló ellenséges csapatokat. Az ellenséget a Macsvában is visszavonulásra kényszerítettük. Az alsó Morava mindkét partján német hadosztályok folytatólag tört nyertek. A bolgárok megszállták a Muslin, Percin és a Habinzub magaslatait. Odább délre Egri-Palánkán tul nyomulnak előre.

Heves küzdelmek az olasz fronton.

Budapest, október 18. (Hivatalos.)

Olasz hadszíntér.

Az olaszok az Isonzó arcvonalon tegnap élénkebb tevékenységet fejtettek ki. Tegnap este is meglehetősen heves küzdelmek fejlődtek ki Peteánónál, a doberdói fensik északnyugati szakaszán.

Ottani állásainkat újra nagyobb számú olasz gyalogság támadta meg. Helyenkint megközelítette az akadályokat s végül visszavertük súlyos veszteségeket okozva az ellenségnek. Egyébként a tengeremelléken és a tiroli határvidéken ágyúharc.

Véres orosz vereségek.

Orosz hadszíntér.

Budapest, október 18. (Hivatalos.)

Kelet-Galiciában az Ikva mellett és a volhiniai várterületen tegnap sem volt jelentősebb esemény.

A Kormin patak mellett és a Stryj alsó folyásánál az ellenség több heves támadást intézett ellenünk. Kulikovicénél, Vovosielkinél és Rafalovkánál még folyik a harc. Az összes többi ponton tegnap estig véresen visszavertük az ellenséget. Veszteségei súlyosak.

Korminnál teljesen rendellenül, fegyverek és felszerelési tárgyak hátrahagyásával menekült.

A Scara felső folyásánál álló cs. és kir. csapatok is visszavertek egy erős orosz támadást.

Divat értesítés elsőrangú női szabóság.

Tisztelettel értesítem a n. é. hölgy közönséget, hogy az őszi és téli divat összes újdonságai teljes választékban raktára érkeztek. Méret utáni rendelvények leggyorsabban eszközöltetnek, kész női blousok, pongyolák, kabátok, divat kelmék, selymek, bársonyok, kalapok, vásznak, fehérneműek, ernyők, ridicülők, hairsnyák, keztyűk, szőnyeg-, függöny-, paplanok és takarók legjobban beszerezhetők.

Oroszország egyelőre nem vesz részt a balkáni akcióban.

Budapest, október 18. (Saját tud.)
A Corriere della Sera jelenti: Oroszország egyelőre lemondott a balkáni akcióban való részvételéről.

Románia nem mehet az antanttal.

Budapest, október 18. (Saját tudósítónktól.) Bukarestből jelentik: Filipescu és Take Jonesku pártja tegnapi értekezletükön bizalmat szavaztak Brătianunak. Constantinescu pénzügyminiszter egyik ruszofil lapban beismeri, hogy Románia ma nem mehet az antanttal a jelenlegi viszonyok között. Bevárni vagyunk kénytelenek — mondotta — a további fejleményeket.

Olaszország nem óhajt csapatokat küldeni Szerbiába.

Budapest, okt. 18. (Saját tudósítónktól.) Luganóból jelentik: Itália és a többi antant-államok között rendkívül élénk jegyzék-váltás folyik. Az olasz kormány határozottan kijelentette, hogy Itália ezidőszerint nem óhajt segítő csapatokat küldeni Szerbiába, egyben óhajtja a dardanellai akció beszüntetését, hogy az antantnak a központi hatalmak ellen nagy erőfeszítésre adjon alkalmat.

Bolgárok az antant csapataival szemben.

Berlin, okt. 18. A Vossische Zeitungnak jelentik Genfből: Lyoni lapok írják, hogy Valandovo környékén, a melyet negyven ezer bolgár nagyszámú tűzérséggel megtámadott, nagy csata folyik. Macedóniában a bolgárok és a szerbek segítségére siető szövetséges csapatok között az összeütközések már várhatók.

Szalonikiban tegnap óta nagyobb angol csapatok szálltak partra.

Czillér Imre

nagyáruházában

Szent László-tér.

Angol és francia csapatok harca a bulgárokkal.

Budapest, október 18. (Saját tud.) Szalonikiból jelentik: Az Angol, francia és szerb csapatok Valandovónál megütköztek a bolgár csapatokkal. Az utóbbiak erősítéseket kaptak tűzérséggel együtt. A harc hevesen folyik.

Francia hadüzenet Bulgária ellen.

Páris, október 18. (Magyar Távirati Iroda.) A Havas-ügynökség jelenti hivatalosan: Mivel Bulgária ellenségeink oldalán Franciaország egyik szövetségese ellen megkezdte a háborút, a köztársaság kormánya megállapítja, hogy október 16-ának reggeli 6 órájától kezdve Bulgária hibájából hadiállapot van Bulgária és Franciaország között.

Az ántánt csapatok Szalonikiban.

Frankfurt, október 18. Konstantinápolyból táviratozza a Frankfurter Zeitung tudósítója: Eddig 45.000 főnyi katonaság szállott partra Szalonikiban, legnagyobb részét franciák és köztük több száz ezred. A francia haderő legnagyobb része a Dardanellák déli csücskéről, főleg Sed il Bahrtól jött.

Sarrail tábornok áll a francia csapatok élén. Míg a franciák szemlátomást iparkodnak a beenszülött lakossággal jó viszonyt tartani, addig az angolok feltűnően tartózkodólag; sőt gőgösen viselkednek. Szalonikiban nagy a drágaság. Egy hét óta az árak a kétszeresére emelkedtek.

Egységes fronton támadunk Szerbiában.

Budapest, október 18. A Dunán való átkelést, a háboru legnehezebb és legveszélyesebb e nemű feladatát, fényes eredménnyel befejeztük. A már ismeretes pontok között fekvő hadállásokat harcban bevettük, úgy hogy most már a Duna mögött egész Golubácig teljesen zárt a szövetségesek gyűrűje. A szerbek különösen az első napokban kétségbeesetten harcoltak, most is tartanak minden állást, a szuronyharcot azonban már nem várják be. Általában észlelni lehet, hogy belátják a szövetséges csapatoknak, különösen a tűzérségnek fölényét, s inkább lassan hátrálnak, semhogy már az első héten tönkre menjenek. A legtöbb helyen a lakosság is harcolt, még pedig sokkal elkeseredettebben, mint az első szerbiai hadjárat idején. A rossz utak megnehezítik az előnyomulást, mégis tegnap elértük Podunavejje vidékét, s porosz csapatok elfoglalták a Vranovo nevű meredek hegyet.

Miklós nagyherceg lesz a szerb hadsereg vezére.

Amsterdam, október 17. Ideérkezett távirati jelentések szerint a szerb hadsereg vezetését Miklós nagyherceg fogja átvenni; a nagyherceg állítólag már el is utazott Szalonikibe.

80 bomba Belfort várára.

Berlin, október 18. A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Vermellestől északra messze az ellenség állásokba szögálló erődíjvet az angolok nagy erővel ismételtén megtámadták. Valamennyi támadásuk súlyos veszteségek mellett kudarcot vallott. Az erődíjveteket biztosan tartjuk. A Tavure mellett a franciák támadási kísérleteit tüzelésünk elnyomta. Az ellenség újabb előretörése, mellyel a Montreylt délre elvesztett állásait akarta visszafoglalni; eredménytelen maradt, sőt a franciáknak nagy véres veszteségen felül 3 tisztjébe, 16 altisztjébe és 73 vadászába került, akik fogságunkba estek.

A Schratzmeinen az ellenség támadásaival bár jelentékeny mennyiségű löszert áldozott, egy talpalattnyi földet sem tudott visszanyerni. Német repülőrajok tegnap megtámadták Belfort várát. Elűldözték az ellenséges repülőket és a várra 80 bombát vetettek, melyek több helyen tüzet okoztak.

3 kilométeres orosz állást elfoglaltak a németek.

Keleti hadszíntér.

Hindenburg tábornagy hadserege.

Rigától délre támadásunk jól halad. 2 tiszt, 280 főnyi legénység jutott fogságunkba. Jakobstadttól nyugatra visszavertük az oroszok támadásait, Jlucktól nyugatra mintegy 3 kilométer szélességben hatalmunkba kerítettük az ellenség állását. Tovább délre egészen Smorgon vidékéig az oroszoknak többszörös nagy erővel megindított előretörését az ellenség súlyos veszteségével visszavertük. 2 tisztet és 175 főnyi legénységet elfogtunk.

Lipót bajor herceg hadsereg-csoportja.

Az oroszoknak a Liakovice Baranoviei vasutvonal mindkét oldalán ellenünk intézett támadása 400 méternyire állásaink előtt tüzelésünkben összeomlott.

Linsingen tábornok hadserege.

A Stryj-folyó mentén Rafulovkától Kulicovicéig újabb helyi harcok fejlődtek.

A németek újabb térhódításai Szerbiában.

Balkán hadszíntér.

A Maesvában az ellenség hátrálni kezd. A Belgrádól délre elterülő dombvidéken csapataink előnyomulóban vannak Vetkov-Grob és Vrcim helység felé. Pozserovác-tól délre M. L. Crnic ét és Bozsevácot elfoglaltuk.

A bolgár csapatok megszállták Muslin, Percin és Balinzub magaslatokat.

Odább délre Egri-Palánkán tul nyomultak előre. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A szalonikii partraszállás.

Athén, okt 18 (Havas.) A szerb közlekedési miniszter Szalonikibe érkezett, hogy a szövetségesek vezérkarával az angol és

francia csapatok Szerbiába való szállításának kérdését szabályozza.

Radko Dimitriev katona-szökevény.

Bukarest, okt. 18. Hivatalos szófiai távirat szerint a bolgár hadügyminiszterium megindította az eljárást Radko Dimitriev tábornok és mindazon bolgár tisztek ellen, a kik nem tértek vissza hazájukba. A hadvezetőség katonaszökevényeknek nyilvánította őket.

Madjarov volt pétervári bolgár követ, a ki az orosz újságokban Bulgária ellen nyilatkozott s a ki ellen e miatt szintén büntető eljárást indítanak, családjával szombaton Ruszesukba érkezett, a hol a hajóból való kiszállásakor Parteniev prefektus, Tossev rendőrfőnök és Dimitrov őrnagy fogadta.

Dr Pataky Arnold egyetemi tanár.

A nagyváradi I. szertartású egyházmegyének fiatal tudós theol. tanárát, dr Pataky Arnoldot a király a budapesti tudományegyetem hittudományi fakultására az ószövetségi szentírásstudományok tanárává nevezte ki. Szép kitüntetés az egyházmegyére, hogy tudós papjai közül már a második kerül hamarosan fel az egyetemre s ott a váradi klérust nem kisebb tanárok, mint dr Székely István udvari tanácsos, volt Rector Magnificus és dr Pataky képviselik.

A király s a tudományos világ elismerése azonban elsősorban Patakynak szól. Ritka embernek jutott az a nagy szerencse, hogy alig 34 éves korában az ország legelső főiskolájának tanára legyen; még pedig oly fontos és nagy készütséget igénylő tárgynak, minő a szentírásstudomány. És ez az alapos tudás nem hiányzik az egyházmegyén ezen egyik legkiválóbb papjánál.

Középiskoláit, Budapesten a theológián mindig eminens eredménnyel végezte úgy, hogy kitüntetéssel letett szigorlatai után „subauspiciis regis” avatták doktorrá. Egy esztendő töltött a löweni egyetemen. Néhány év előtt pedig nagy tanulmányutat tett a keleten, Egyiptomban, a Szentföldön. Már fiatalabb éveiben nagy szeretettel foglalkozott a keleti nyelvekkel, melyek mellett a modern német, francia, angol, olasz nyelveket is perfectül beszéli. Bámulatos szorgalma és kitartásával minden percét felhasználta az önképzésre s innen van, hogy dacára másnemű és sokoldalú elfoglaltságának, oly szép irodalmi működést fejtett ki. Mert Pataky nemcsak száraz tudós, ki csak a könyveket bujja. Igazi lelkiember! Habár a lelkipásztori teendőket igen rövid ideig gyakorolta mint nagyváradi újvárosi káplán, mégis soha se vonta ki magát semminemű akció alól, ahol a katolicizmus érdekei forogtak kockán és szőnyegen.

Buzgó gyóntatója volt az Orsolya zárda és Szt. József intézet növendékeinek, az Urak Mária kongregációjában igen gyakran szerepelt mint hitvédő; nem egyszer élvezte tudományos előadását a Kath. Kör; de különösen érezték szeretetét és jószágos szíve melegét azok, akiknek sorsuk legszálnalomraméltóbb, az elmegyógyintézet lakói, kiknek nyolc éven át volt buzgó, odaadó lelkipásztora.

Szellemi nagyságának szintere mégis a katedra volt. Amikor b. e. Szamreosány

kinevezte 1907 őszén tanárnak a theológiára, maga is bevallotta, hogy egyedüli földi óhaját elérte, hogy már pályáján végleges megállapodásra jutott.

Kezdő éveiben, mondhatnám napjaiban oly széles, oly mindenre kiterjedő aprólékos-sággal prelegált, hogy hallgatóiban az igazi csodálkozást váltotta ki. Tárgyát a rajongásig szerette. Nem ósdi felfogások hive, sort tartott a modern eszmékkel, de anélkül, hogy orthodoxiáján a téves eszmék özöne csak egy jöttát is változtatott volna.

Buzgóságával, csekken utánozhatóan szerénységével paptársainak s ösmerőseinek igaz szeretetét; nagystilű képzettségével a tudományos világ osztatlan elismerését; sokoldalú működésével a kath. társadalomban a hivek háláját nagyon kiérdemelte.

És ha fáj is távozása Váradról, örülünk az érdem e nagyszerű elismerésének és szívből kívánjuk, hogy a budapesti intelligens katolikusok is tudják annyira megbecsülni, mint a váradi művelt körök.

Irodalmi működését világosan feltünteteti az alábbi szemle, amelynek teljességéért felelősséget nem vállalhatunk.

Az ujszövetségi kánon története az I. nicaeai zsinat koráig.

A Heródesz dynasztia története.

Az Antikrisztus a keresztény hagyományban.

A „pusztulás utálatossága“ Dániel könyvében.

A tulvilági élet tana az ószövetségi szentiratokban és apokrifekben.

Józsue könyvének történeti jellege.

A Jubileumok könyve.

A zsolnárköltészet lélektana.

Bibliai szokások a mai Palesztinában. (A Tiszántúlból.)

Egyiptomi és palesztinai utjának leírása a Tiszántúlból.

Jakab protoevangeliuma.

Tamás Cselekedeteinek quosztikus hymnusai és szertartásos imádságai.

Könyvbírálatok és ismertetések.

Ujszövetségi biblikus szakszemle.

Több kisebb értekezés, a Hittudományi Folyóiratban és Religióban.

Városi fa a közönség részére.

Mától kezdve lehet megrendelni a tűzifát.

Az élelmiszerek drágasága mellett most a tűzélfa hiánya aggasztja legjobban a közönséget. A kereskedőknél már 20 koronáért sem kapni egy köbméter fát. Az erdőkről eddig nem tudtak szállítani, mert nem volt fuvar; most fuvar nincs ugyan, de az őszi idő annyira elrontotta az utakat az erdőkben, hogy ha volna fuvar, sem tudnák a fát szállítani.

Éppen a legjobbkor érkezett meg tehát a város fája a közönség részére. Drágának ez is elég drága, de mégis lehet kapni.

Mától kezdve ad ki a város fát a közönség részére, de tegnap, amint hire ment, hogy van eladó fa a városnál, megrohanták Czeglédy István aljegyzőt, aki a fa eladását, illetve a megrendelések felvételét eszközli s máris ezrekre menő fát rendeltek.

A fa eladására vonatkozó hirdetmény a következő:

Tudomására hozom a város közönségének, hogy a tűzifa árusítása folyó évi október hó 19 napjától ismét kezdetét veszi.

1 kbm. bükk hasábfá 15 korona
1 kbm. bükk dorongfa 13 korona
Házhoz szállítás esetén minden köbméter fa után még külön 2 korona fizetendő. Oly házaknál melyeknek udvarára szekérrel behajtani nem lehet a megrendelt fát az utcán rakják le, miután a behordáshoz kellő munka erővel nem rendelkezünk.

Egyszerre megrendelhető legnagyobb mennyiség 4 köbméternél több nem lehet.

Megrendelések ünnep és vasárnap kivételével minden nap delelőt 9—12 óráig város háza I. emelet 26. számú szobában vétetnek fel s a megrendelt fa ugyanott fizetendő.

Komlóssy József
gazdasági tanácsnok.

A magyarországi bulgárok.

Egyik vidéki katolikus lapban olvassuk a következő ma különösen aktuális leírást:

Nem azokról a derék zöldségárusokról szólunk, akik a bolgár király hívó szavára elindultak, hanem azokról, akiknek magyar föld a hazájuk — bár a nyelvük és szokásaik tökéletes bolgár. Értem a bánági bulgárokat, akik között a nyáron többször megfordultam és így alkalmam volt megfigyeléseket tenni.

A bánági bulgárok 1688-ban telepedtek le a magyar földön. Római katolikusok voltak és így az állam is szívélyesen fogadta őket. Adott nekik birtokot, amelyért nagy terheket viseltek. Pár év előtt tulajdonokba ment át a birtok s most már nincs különbség köztük és szomszéd magyarjaik és oláhjai között.

Józan, rendkívül munkás nép. Talpig becsületes és vallásának legkisebb parancsát is híven megtartó. Házaik jellegzetes bulgár építkezés. Nemzeti viseletükhöz szívósan ragaszkodnak. A fiatalabbja piros vagy sárga csizmát visel. A nőknél különösen festői a fejviselet. Vasárnap, aki csak teheti elmegy a templomba, amely legtöbbször saját áldozatkészségükről tanuskodik. A vasárnapi ebédet már szombaton elkészítik. A fiatal asszonyok a templomban nem ülnek be a padba, hanem mindegyik hoz magával egy samlit és arra ül le. Maga elé helyez egy égő gyertyát és példás buzgósággal imádkozik. A fiugyermekek az oltár elé állanak. A legkisebbeknek a jobbmód adnak egy-egy krajcárt, ugyszintén a ministránsoknak is. A két ministráns gondoskodásuknak kiváló tárgya. Az asszonyok gyümölcsöt, tésztát, cukrot, pénzt adnak nekik, még pedig ott a templomban. Egyszerűen oda helyezik az oltár lépcsőjére. Miso után a gyermekek összeszedik, egy keveset imádkoznak s azután elviszik. Rendkívül szeretettel viseltetnek papjuk iránt, az én papi civilem iránt is teljes tisztelettel voltak. Énekük szabályos, esengő ének. Családi életük boldog és tiszta. A gyermekek az öregeknek és az uriembereknek kezét csókolnak. Nekem is volt benne részem. Állami iskolájuk van, ahol a magyar nyelv is kellő méltánylásban részesül. Az iskolások már mind tudnak magyarul. Tanítójuk egy alkalommal elénekeltette velük a Himnusz az én tiszteletemre. Akkor éreztem, hogy ez az elszakadt kis Bulgária a magyar nemzeté, éreztem, hogy a távollevő testvéreink is a miénk szívből és érzésből.

Feliiratok a cimer- és zászló-kérdés rendezéséért.

Dr Löblé László indítványa.

Az egész országban örömmel fogadtuk azt a legfelsőbb intézkedést, amely a magyar cimer- és magyar zászló kérdésben a nemzet régi és jogos óhaját és kívánságát valósítja meg.

Amit évek hosszú sora óta hiába követelt a nemzet, hogy a magyar cimer és zászló méltó és a magyar alkotmányának megfelelő helyét foglalja el úgy a hadsereg-nél, mint a többi közös intézményeknél, most meghozta a háború s az a rettentetlen bátorság és példátlan vitézség, amelyet fiaink a harctéren kifejtettek és kifejtének a haza ellenségeivel szemben.

A magyar nép hálás hódolattal eltelve gondol az ősz koronás királyra, aki a nemzet régi vágyát teljesítette.

De hálával és elismeréssel van eltelve a korona első tanácsosa: gróf Tisza István miniszterelnök iránt, a kinek Ő Felségén kívül elsősorban és főként köszönheti a nemzet a magyar cimer- és zászló-kérdés helyes megoldását.

Dr Löblé László Nagyvárad törvényhatóságának tagja tegnap e tárgyban a következő indítványt adta be Nagyvárad város törvényhatóságához:

Egy mindent felforgató világháborúnak kellett jönnie, hogy a magyar nemzet erejét és értékét felismerjék. Egy világháború forogtatója és vérzivatarra vetette ismét felszínre a már annyiszor megoldani próbált s évek hosszú sora óta vajdó cimer- és zászlókérdést. Hála a Mindenhatónak és Őfelsége Apostoli Királyunk atyai bölcsességének, a cimer-kérdés most rendezve lett, még pedig a legszerencsésebben s ránk nézve fölötté kedvezően.

Ezen kérdés rendezésének mikéntjéből, az osztrák centralisták — akiknek száma napról-napra fogy ugyan, de sajnos, még mindig elegenden vannak, legfelsőbb helyről kaptak leckét arra vonatkozólag, miszerint végre — akarva nem akarva, már egyszer bele kell törődniük abba, hogy vége a nagy osztrák álomnak, fel kell ébredniük, ki kell jőzanodniuk ama tévhitből, a mely szerint Magyarország is csak egy Staat im Staate és az osztrák Kaiserstaatnak csak egyik államkáját képezi.

Őfelségétől, a magyar királytól tanulják ők meg, hogy Magyarországon Ausztriával egyenrangú és jogu felet kell tisztelniük, annak ugy politikai, mint közgazdasági fejlődését nekik is elő kell mozdítaniuk már csak azért is, hogy ez által saját erejüket növeljék.

Nincsenek ma az országban pártok, ma mindenki csak egyformán magyar. És minden magyar embert büszkeséggel telített jóleső érzés kell, hogy elfogjon, amikor azt látja, hogy miniszterelnökünknek gróf Tisza Istvánnak sikerült szerencsés kézzel ketté vágni ezt a gordiusi csomót, mely annyi vizályt oly sok meddő közjogi harcot okozott az egyes pártok között. Sikerült neki ezt a kérdést a legszerencsésebben, a legjobban megoldani, a melyet még az önmagát becézó s a nemzeti kormányt elnevezésben tetszelgős kormányzat is, csak programként vett föl. De mihelyst hatalomra jutott, már el is ejtette és megvalósítani képtelen volt.

Most pedig, hogy ez ránk nézve oly kedvezően lett megoldva, elejét vette miniszterelnökünk egyszersmint annak, hogy a

majdan, remélhetőleg a közel jövőben összeülő békeparlament ne a meddő közjogi vitákkal pazarolja drága idejét, hanem szociális, közgazdasági és iparfejlesztési politikával, amelyre már olyan nagy szüksége volt az országnak és lesz különösen a háború után.

Már ezért nagy hálával és köszönettel tartozik a nemzet a címerkérdés rendezésért elsősorban Őfelsége Apostoli Királyunknak, másodsorban pedig miniszterelnökünknek abban a reményben tehát, hogy indítványomat a tek. Törvényhatósági bizottság egyhangulag fogja magáévé tenni, tisztelettel indítványozom

— mondja ki a Törvényhatóság, hogy Nagyvárad közönsége a címer- és zászlókérdés rendezése alkalmából hódolatának kifejezésére fölíratot intéz Fenséges Urunkhoz és királyunkhoz — ugyszintén felíratot gróf Tisza István m. kir. miniszterelnökéhez és a felírat elkészítésével a városi tanácsot bizza meg.

Giesswein Sándor előadása a háború szociális tanulságairól.

Az állandó Béke nagyváradi női bizottsága meghívására Nagyváradra jött dr. Giesswein Sándor pápai főpap, a Magyar Békeegyesület alelnöke s a városháza közgyűlési termében nagy közönség előtt tartott előadást vasárnap délután a háború szociális tanulságairól.

— Nem anachronizmus-e — kérdezte a szónok — békéről beszélni ma, mikor vérzőn áztatja a földet? Nem, mert a békétörekvéseket éppen a háború lehetősége, maga a háború teszi szükségessé. És csak akkor válna feleslegessé a békeegyesület, ha már a háborúnak lehetősége is ki lenne zárva.

Ma a tudósok két faja lépett a világ elé: stratégák és a geográfusok, akik az új politikai térképét akarják megrajzolni a világnak. Azt fejtetik, mi lesz a világ térképe háború után és mi lett volna anélkül. Most az a probléma, hogy Mezopotámia angol lesz-e, vagy németé. De egy új világbirodalom megalakítása nem hoz közelebb a boldogsághoz, hiszen Anglia világbirodalom volt s mégis ott lehetett telálni a legnagyobb nyomort. És csak akkor, midőn megkezdődött a szociális munka Angliában is, ez javított az állapotokon. Németországot sem tette boldoggá az a nagy győzelem, amit 1870-ben Franciaországon aratott, sőt azt lehetett megállapítani, hogy akkor az élelem drágábbá lett. A szociális intézményekhez kell fordulnia, mert ezen a téren lesz a döntés.

A háborúnak megvannak a maga szociális problémái s el lehetünk készülve, hogy ha már lecsillapodik a vihar, még akkor is érezni fogjuk annak hullámveréseit, mert csak a felületen lesz csend, de mint a tengeren vihar után, a mélyben a víztömegek még viharzanak, úgy lesz itt is a társadalmi téren. Azért ne azon gondolkozzunk, hogy mily változásokat idéz elő a háború földrajzi téren, hanem, hogy mily változások lesznek társadalmi téren. Már most meg kell tenni az elmunkálatokat.

A háborúnak örvendetes eredményei is vannak: megteremtette a szolidaritás érzetét a nemzetek és társadalmi osztályok között. Láttuk ezt a múlt karácsony ünnepén, amikor az ünnepet együtt ültük meg idegen népek fiaival valláskülönbség nélkül. Ennek a szolidaritásnak nem szabad eltűnnie a háborúval.

A háború rávezetett annak a tudatára, hogy sok dolog nem egyes emberek privát ügye, hanem szociális jelentősége van. Ezt látjuk a közlekedés ügyénél. Eddig minden ember privát ügye volt, hogy mennyiért vásárolt a piacon, most már mindenki tudja,

hogy ez közügy. Így van a rokkant-ügyvel is. Ezelőtt is voltak rokkantak; nem a háború, hanem a munka rokkantjai. Amint a háború rokkantjainak ügye közügy, úgy a munka rokkantjainak ügyét sem lehet a munkás és a gyáros ügyének tartani. Még azt Alter Fritsz porosz király mondhatta, hogy „a publikumnak semmi köze hozzá, hogy én háborút viselek“, most már látjuk, hogy az egész társadalomnak van köze a háborúhoz.

Nagy problémák tolnak elő: a munkauzsora, az otthoni munka és a női munka kérdései. Az otthoni munka problémája fontos, mert a rokkantak nagy része csak ezt lesz képes folytatni, pedig ez a munka nem volt legjobban kiuzsorázva a munkaadók által. A női munka jelentősége is növekszik, mert a nők nagy része meg lesz fosztva a férjhezmenés lehetőségétől, de a férfi munka nagy részét is nekik kell elvégezniük. E téren is nagy változások lesznek és a női kalauzok a villamosokon jelzik a jövő fejlődés irányát.

Minden társadalmi kérdés nemzeti és egyúttal a nemzetközi kérdés is. Elhibázott dolog csak a nemzeti vonásokat látni, de elhibázott dolog csak a nemzetközi vonásokat látni. Téves volna a háborút faj kérdésnek beállítani. A háborúban csak hatalmi érdek harcol hatalmi érdek ellen. Hiszen gyakran testvér testvérral kerül szembe a harcban, tehát nem faji kérdés. A háborúban nincs is faji gyűlölet, hiszen a szemben álló katonák nem gyűlölik egymást. Nem is szabad, hogy a háború után gyűlölség maradjon vissza a szívekben, mert a nemzetek is egymásra szorulnak s egyik nemzet se teljesítheti feladatát a másik nélkül, mert magára hagyva a saját egyoldalúsága miatt megy tönkre az elzárt nemzet.

Az emberiség előtt két alternatíva van: vagy a világbirodalom, vagy a népek világszövetsége. Csak a kettő közül valamelyik teremtheti meg a világ tartós békéjét. A római világbirodalom magteremtette a pax Romana-t, de a kultúra meg fogja teremteni a népek szövetségén alapuló világ-békét.

A háború berzalmi megremegettik a szíveket s mindenütt visszhangra talál a nagy pápának: XV. Benedeknek törekvése a béke érdekében. A béke munkájában nagy szerep vár a nőkre, akikre sok szociális kérdés megoldása vár, akik a tartós békét megalapozzák. Nem lehet elhatárolni azt, mi a társadalmi és mi az állami feladat. Az eleven társadalom mozgásba tudja hozni az állami hatalmat és állami feladattá tud tenni társadalmi kérdésnek látszó feladatokat is.

Materlink gyönyörű hasonlatával végezte beszédét a szónok a méhek társadalmairól, melyben minden egyes a jövő generáció érdekében gyűjt, így gyűjtjük mi is össze az emberi szeretet mézesöppjeit.

A költői leírásokkal átszőtt, magas szellemű előadást nagy tetszéssel fogadta a közönség, mely teljesen megtöltötte a város-háza nagytermét.

* Hogyha megállnak a vonatok.

Az utasoknál főleg katonaságnál föltétlenül jó szolgálatot teszen konyak, rum, tea, kávé, kakaó tabletták, huskonzervek, páinok, kondenzált tej és tejpor, csokoládé, szardínia, pisztráng, málnaszörp, citromszörp, valódi Domány-féle borok, kész kávé mely bármely háztartásban élvezhető 1 kgr. 3 Kor. 60 fill. Kicsinyben süveges, kocka és kristálycukor. Külön halkonzerv üzletem a napokban megnyílik, kapható u. m. Sóshering, ossze, fillé, bismark, rollmopsz, ruszli stb. stb. Téli tea vásár megkezdődött. Kapható valódi lengyel gomba élvezet tőle a leves. Maggi leves kocka 10 drb. 45 fillér. 1 üveg Diana sósborszesz 56 fillér. Vigyázat! Ezen ajánlat Nagyváradon kizárólag Aszódi Mihály Kossuth utca Sas palota és Rákóczi-ut. Intézeteknek, katonáknak, kórházaknak, gazdaságnak, külön ajánlat. Telefont sz. 635.

Grosz vörös-keresztes hölgyek Biharvármegyében.

Miskolczy Ferenc főispán felhívása.

Érdeklődik a cár a foglyok iránt.

Oroszország hadserngének színe-java részint Német-, részint Magyarországon van. Nem ugyan mint győzedelmes hadsereg, hanem mint csendes fogoly tömeg, mely békés polgári munkát végez a fölé elkobozott fegyverek védelme alatt. A foglyok hol jobb, hol gyengébb munkát produkálnak, de mégis valamennyire pótolják a hiányzó dolgok munkás kezeit. A fehér (?) cár, tekintettel a közelgő télre, éreztetni akarja atyai jóságát ezekkel a szegény ördögökkel, akiket az ő pokoli lelke kergetett a vágóhídra, melytől csak a véletlen mentette meg őket a fogság által. A cár most ezek után a szegény ördögök után érdeklődik. Azt akarja, hogy legalább fogságba jutott alattvalói maradjanak meg számára, mert nem lehet tudni, hogy a háború után hány faluja marad fenn-tartó, adófizető polgár nélkül. Egyszóval atyuskának szüksége lesz ezekre az emberekre. Ki tudja, talán a fehér cár most örül is neki, hogy legalább annyi alattvalója, amennyi fogságban várja a szabadulást, a háború után megmarad neki. Pedig ezek a muzsikok, akik most a központi hatalmaknál, ha mint foglyok is, magukba szívják a nyugat kulturáját és fogalmat alkotnak maguknak az általuk ismeretlen szabadságról, aligha lesznek még egyszer olyan jó barmai a cárnak.

A cár érdeklődik. Meg akarja tudni, hogy az a rengeteg levél és levelező-lap, ami hazaérkezik és arról számol be, hogy itt mi nálunk egyszerű dolga van a fogolynak, tényleg igazat ír-e? Vajjon a foglyok nem különböznek-e és nem kell-e talán onnan ideküldeni valami segítséget?

Mint értesülünk, hölgyekre bízta a cár a tájékozódás nagy munkáját. Az orosz vörös-keresztes hölgyeket választotta ki erre a célra. Nehogy pedig a barbár nyugaton talán valami bajuk történjék a kiküldött hölgytársaságnak, utitársul és kísérettel a dán Vörös-Kereszt Egyesületet, illetve annak tagjait kérte fel. Eszerint az orosz hölgyek társaságában egy semleges állam Vörös Keresztes hölgyei is lesznek. Ez igen helyes intézkedés az oroszok részéről, mert így legalább az orosz kiküldöttek kellő ellenőrzés mellett fognak beszámolni.

A vendégeket Magyarországon magyar katonatisztek fogják kalauzolni. Elsősorban a fogoly táborokat tekintik meg és azután fogják felkeresni azokat a helyeket, ahol mint munkások vannak alkalmazva a foglyok.

Miskolczy Ferenc főispán tegnap ebben a dologban átiratot intézett az alispánhoz, a melyben tudatja az orosz és dán vendégek érkezését. Egyben felhívja, hogy a látogatókat a legnagyobb előzékenységgel fogadják, mert ez a látogatás nagy kihatással lehet a mi foglyainkra is, akik talán éppen ettől a látogatástól várják sorsuk megjavítását.

Hogy Magyarországon nem lesznek pa-

naszok, az kétségtelen. Hiszen épen most jelent meg az arra vonatkozó rendelet, hogy a foglyok szükségleteit össze kell írni. Meg kell vizsgálói, hogy melyik fogolynak milyen ruhára van szüksége. Gondosan kell eljárni minden szükségleti tárgy felvételénél, nehogy hiába heverjen ott a felszerelés, anélkül, hogy erre a fogoly rá lenne utalva.

Tekintve pedig a mai viszonyok között a közigazgatás annyira el van halmozva dologgal, hogy ez a nagy körültekintést igénylő eljárást nem képes végrehajtani, azért a miniszter elrendelte, hogy az összeírást az illetékes csendőrségek végezzék.

A foglyoknak ruhával és bakkkancsesal való ellátását nagyon sürgős feladattá teszi a miniszter a hatóságoknak, nehogy a tél beálltakor szükséglet szenvedjenek.

Élcsipett fatolvajok.

A rendőrség hajnali razziai.

— Saját tudósítónktól. —

A rendőrség mostanában razziakat tart, mert a háboru különböző parazitái rendkívüli módon el vannak terjedve. Éjfél előtt és éjfélnél után különböző csoportokban végig járják a város zugutcait és zughelyeit, hogy minél előbb elejét vegyék a tovarapódzó bajoknak. A fatolvajok, baromfitolvajok az utóbbi időben nagyon garázdálkodnak, ami különösen helyénvalóvá teszi a mostani sűrű razziakat.

Legutoljára szombaton és vasárnap hajnalban razziazott a rendőrség dr Dayka rendőrkapitány, Ehrlich és Kolontáry fogalmazók és más tisztviselők vezetése alatt. Minden egyes csoportba detektívek voltak beosztva, azonkívül a bűnügyi osztálynak, sőt az iparügyszólynak is tisztviselői. Bejárták az összes külvárosi telkeket, különös tekintettel lévén a fa- és csirkefatolvajokra. — Minden egyes csoport igen szép eredményt ért el.

Érdekes esete volt többek között a dr Dayka rendőrkapitány csoportjának. Az éjfélnél alatt való vizsgálódás közben eljutottak a Városliget mellett levő régi Potyka vendéglőhöz, illetve a vendéglő helyére, mert itt csak apró, görnyedező házikók vannak, csupa egyszobás lakás, igazi zughelyiségek, amelyek zsufolásig meg vannak telve éjszakánként alvó emberekkel.

Egy ilyen szobába zörgetett be dr Dayka kapitány Kelemen detektívvel. Egy öreg ember nyitott ajtót. A szobában fergetmes, zagyva illat csapta meg a belépőket, úgy hogy visszatántorodtak. A szobában hosszában a földön két asszony feküdt az öreg emberen kívül. Dayka kapitány megszólította az öreget:

— Hát az ágyban ki fekszik? Az öreg mogorván felelt:

— A János!

Odamentek az ágyhoz, s kislútt, hogy bizony ott nem János fekszik, hanem egy asszonyféle. Egy pár tisztaságra való intés után ott hagyták őket. A kapitánynak azonban gyanus volt a János személye, aki ilyenkor késő éjszaka nincs otthon.

Az udvaron találtak egy rossz kerti lugosfelét, s ott meghúzódtak. Vártak.

A várakozás nem sokáig tartott, mert a sötétben egyszerre ajtónyikorgás hallatszott, utána csoszogás. Egy sötét alak közeledett az udvaron, mindkét vállán egy-egy hasáb fával.

— Ez János!

Utána egy másik alak, sziatén fával. Bementek szépen a kamarába. Dayka kapitány és Kelemen detektív utánuk. A két ember majd a földre ült a meglepetéstől, mikor rájuk nyitottak. Kislútt, hogy a két fatolvaj Déda János és Goró Demeter fapók, akik klienseiket mindig meglöppák. A kamara már szépen el volt látva fával, úgy, hogy dr Dayka kapitány meg is jegyezte tréfásan:

— Még tán a főkapitánynak sincs ennyi fája, mint nektek.

Persze a fa majdnem mind különböző kinézésű volt, mert sok helyről lett összehurcolva így éjszakánként.

A razzia alkalmával különben az derült ki, hogy a tömeges baromfitolvásnak jórésztben a közönség az oka. Különösen a külsőrészekben minden második kaput nyitva találtak s belépve libák, rucák fogadták nagy ovációval a rendőrség embereit. Az udvaron sorba kiterítve pedig ruhaneműk száradtak. Hát bizony ilyen helyeken és körülmények között csak az nem lop, aki nem akar. Pedig a mostani körülmények között sokkal több az akarók száma, mint máskor. Jobban kell a közönségnek holmijára vigyáznia.

Az egyik razziazó csoport betekintett hajnal tájban a Kálmán-féle szeszgyárba, ahol éppen a teheneket fejték. Itt a különösen a tisztaságra figyelmeztették a dolgozókat, valamint az egyes kenyérsütődékekben, amelyeket szintén meglátogattak.

Altalában a razziaának teljesen kielégítő eredménye volt, érte ezalatt azt a hasznót, amellyel ezen hatósági vizsgálatok járnak.

HIREK

Bangha Béla Nagyváradon.

A Katholikus Népszövetség csoportvezetői vasárnap délután népes értekezletet tartottak. Mindenekelőtt Bangha Béla jövő vasárnapi szerepléseinek részleteit állapították meg. A csoportvezetők jelentései szerint egész Nagyvárad keresztény közönsége lelkesedéssel várja Bangha Bélát. A Népszövetség idején ünnepeinek sorozatát méltóbban megkezdni nem is lehetne. Megállapították a jövő vasárnap programját, melyre a meghívók már szerdától kezdve a Népszövetségi Otthonban átvehetők lesznek, majd a többi népszövetségi ünnepek előkészítésével foglalkoztak. Tekintettel arra, hogy a háborus viszonyok folytán számos csoportvezető hadbavonult, ideiglenes csoportvezetők is szép számmal jelentkeztek. A Népszövetség igazgatója ezúton is kéri mindazokat, akik legalább a háboru tartamára ideiglenesen hajlandók csoportvezetői tisztséget vállalni, szíveskedjenek esütörtök délután a Népszövetségi Hitelszövetkezetben jelentkezni. Szóba került a sajtóakció is és örömmel vették tudomásul, hogy a nagyváradai katolikus sajtó ismét erős tért hódított. Az igazgató megemlékezett Székely Lajosról, a Népszövetség volt titkárról, aki Biharpüspökibe neveztetvén ki tanítónak, Nagyváradról eltávolítani kénytelen. Méltatta érdemeit és kifejezte a Népszövetség bizalmát az iránt, hogy új állásában is lelkes előharcosa lesz a népszövetségi mozgalmaknak. A Kath. Népszövetség titkári teendőinek ellátására az értekezlet Zöldy Bertalan tanítót kérte föl, aki kezdettől fogva rendkívüli buzgóságot fejtett ki a nagyváradai szervezet ügyei körül és mint eddigi pénztáros a Népszövetség ügyeit mindenkor szívében viselte, Zöldy Bertalan a

pénztárnoki teendők mellett ideiglenesen a titkári teendőket is készséggel elvállalta, amit az értekezlet éljenzéssel vett tudomásul.

Gróf Tisza Kálmán állapota.

Gróf Tisza Kálmán huszárkapitány, mint erről annakidején hírt adtunk, a kárpáti harcokban súlyosan megsebesült és ekkor Budapestre szállították fel, hol a Vörös Kereszt kórházában helyezték el. A súlyosan sebesült kapitány azóta több nehéz operáción esett keresztül s állapota annyira javult, hogy bár járni nem tud, de azért már elhagyhatta a kórházi ápolást. Szombaton délután szállították el a mentők a Vörös-Kereszt kórházából bátyja, gróf Tisza István miniszterelnök lakására, ki az elszállításnál is jelen volt. Gróf Tisza Kálmán a körülményekhez képest jól érzi magát.

A vármegye rendkívüli közgyűlése.

Biharvármegye törvényhatósága még e hó folyamán rendkívüli közgyűlést tart. A közgyűlés összehívása iránt tegnap intézkedett Fráter Barnabás alispán. A közgyűlés október 27-én délelőtt lesz megtartva. A rendkívüli ülés egyedüli tárgya a megyei tisztviselők részére folyósított 12400 korona segély felosztása. A segély felosztásának módozatait a közgyűlést megelőzőleg tartandó állandó választmányi ülésen állapítják meg. A közgyűlés után a pénzt a határozat jóváhagyásának bevétele nélkül fogja kiutalni, illetve szét osztani az alispán. A segély csekély voltát tekintve kétségtelen, hogy újabb kérelemmel fordul a vármegye a kormányhoz, hogy a 12400 koronát megfelelő összeggel egészítse ki.

Vetítő-előadás a téli háborúról.

A Kath. Kör ma esti vetítő-estélyén a téli háborúról kerül bemutatásra több igen jellemző kép. A kárpáti harcokban tört meg az orosz hadsereg ereje, itt bizonyosodott be a mi haderónk felsőbbisége. Ezekből a téli harcokból több, mint negyven szebbnél-szebb felvétel lesz a Kath. Kör mai vetítő-estélyének tárgya. Előadó dr Krüger Aladár lesz. Az előadás fél 6 kor kezdődik.

Katonai kitüntetés.

A király Bogner György 1. huszárezredbeli századosnak a katonai érdemkoreszt III. osztályát adományozta a hadiékítménnyel. Ugyanebben a kitüntetésben részesült verbói Szluha Ferenc 4. népfelkelő gyalogezrednél beosztott 39. gyalogezredbeli százados. Orley Artur 4. gyalogezredbeli százados és Popelka Rezső 4. népfelkelő gyalogezrednél beosztott 101. gyalogezredbeli őrnagy a legfelsőbb díszes elismerésben részesültek. — Nánási Sándor 1. huszárezredbeli szakaszvezető egészségügyi altiszt a koronás ezüst érdemkeresztet kapta a vitézségi érem szalagján.

Népfelkelők jelentkezése.

A m. kir. honvédelmi miniszter ur folyó hó 17-én 287385/1915 sz. illetve 13100. eln. 18/1915 szám alatt kelt rendeletével az 1873—1896 években született s a bemutató szemleke alkalmatlannak talált népfelkelésre kötelezetteknek kívül elrendelte úgy az A) mint a B) alosztályú és a népfelkelési tényleges szolgálat alól bevonulásuk előtt, vagy után akár meghatározott, akár bizonytalan időre felmentett népfelkelésre kötelezettek (felmentett volt tisztek is) összeírását. Ezen rendelet alapján felhívom tehát mindazon 1873—1896 években született A) és B) alosztályú népfelkelésre kötelezett egyéneket, kik a népfelkelési tényleges szolgálat alól

határozott avagy bizonytalan időre felmentettek, hogy összeírásuk és felmentési igazolásuk végett a város tanácsa katonai ügyosztályánál (Városháza II. em. 31. sz. szoba) haladéktalanul jelentkezzenek s népfelkeltési igazolványaikat és felmentési irataikat hozzák magukkal. Nagyvárad, 1915. okt. 18. *Elemér Ferenc*, katonai ügyi tanácsnok.

*** A nagyvárad felső kereskedelmi fiu- és leányiskola zászlószögbeverési ünnepélye.** Lélekemelő ünnepély keretében folyt le f. hó 17. én a felső kereskedelmi iskola hadizászlószögbeverése. Az ünnepélyt tudvalevőleg Széchenyi önképzőkör rendezte a leányiskola növendékeinek bevonásával a Kath. Kőr Szent László termében, amelyet ez alkalommal szüntűltig megtöltött a város előkelő közönsége. A minden tekintetben kiváló műsort a közönség élénk figyelemmel kísérte. Minden szereplőnek kivétel nélkül bőven kijutott a meleg tapsból. Az ünnepély szónoka dr. Kovács S. János igazgató volt, aki széles történelmi tudással ismertette a magyar nemzetnek eddig betöltött és ezután betöltendő hivatását és különös világossággal mutatott rá azokra a feladatokra, amelyek a most dúló világháború szerencsés befejezése után a kereskedelmi pályán működő ifjúságra várnak. E beszéd után előléptek az egyes osztályok képviselői és mindegyik egy-egy jelmondat kíséretében bevett 1-1 díszes hadi zászlószöveget az intézet zászlójába, ezzel fejezvé ki az egyes osztályok mély háláját a nemzet ősei iránt. Az ünnepélynek szép erkölcsi sikerén kívül tekintélyes anyagi sikere is volt, amennyiben a csekély 20 filléres beléptidíjakból, hozzászámítva a felülfizetéseket, mintegy 150 korona gyűlt össze Iskola-, illetve Diákfalva javára. Felülfizettek e jótékony célra: Fischer Ervin és Ujvári József 5-5, Mihelji Mária és dr. Bozóky Ferenc 4-4, Reismann Mór, Hofbauer Pál, Géczy Géza, Kepes táblabíró, dr. Fássy Lajos, dr. Fássy Lajosné, Bátorfi Ferenc 2-2 koronát és még többen mások, kiknek nevét nem sikerült feljegyezni. A jól sikerült hazafias ünnepély alkalmából valóban elismerés illeti mindazokat, akik ily módon járultak hozzá a nemzeti lelkesedés ébrentartásához és a hadi jótékonyosság emeléséhez.

*** Kereszthy Kornél előadása az új hadikölcsönről.** Kereszthy Kornél a Magyar Általános Hitelbank nagyvárad-i főnöke az Arany Sas vendéglő nagytermében vasárnap délelőtt igen érdekes és tanulságos előadást tartott az iparostanoncok számára az új hadikölcsönről. — Az előadáson több tekintélyes iparos vett részt, akik nagy érdeklődéssel hallgatták Kereszthy Kornél népszerűen, s mégis kiválóan megtartott előadását, amely az új hadikölcsön jelentőségét méltatta, amelyre jegyezni minden derék magyar embernek kötelessége. Az előadást élénk tapsokkal köszönték meg a hallgatók.

*** Elítelt katonaszökevény Borza Aurél** 4. honvéd gyalogezredbeli pótlartalékos január végén megszökött az ezredtől. Az ügyet szombaton tárgyalta a szegedi honvéd hadbíró, mely a szökevény katonát kilenc hónapi börtönrre ítélte.

*** A háborús év új ügyvédjei.** A háború előtt sokszor felmerült az a panasz, hogy sokan jelentkeznek ügyvédi vizsgára, a bizottságok alig győzik a munkát és bár sokan buknak, mégis aránytalanul emelkedik az ügyvédek száma. Ezek a bajok alaposan megszűntek a háború alatt. A múlt évben, a törvénykezési szünet után ugyan megkezdte az egységes bírói és ügyvédi vizsgáló bizottság működését, de az elmúlt egész évben egyetlen vizsgázó sem jelentkezett. Az idén is megalakult a bizottság, amely elé három jelölt jelentkezett.

Le is vizsgáztak és a háború ez első ügyvédi vizsgáján mind a hármat képesítettnek találta a bizottság.

*** Az „Adriai biztosító társulat”** a hadikölcsönök jegyzésére nézve feléihez a következő hazafias felhívást intézi:

A most kibocsátandó harmadik hadikölcsön minél sikeresebb jegyzését magunk is lehetőleg elősegítendő, az alább következő kedvezményeket nyújtjuk teleinknek, akik a nálunk érvényben levő biztosításait hadikölcsönök jegyzése céljából lebonyolítani vagy kölcsönrel terhelni kívánják: 1. Mindazoknak a kötvényeknek, amelyek bezárólag 1916. december 31. ig válnak esedékessé, már most engedélyezzük a leszámítolását még pedig 5 százalékos mérsékelt kamattal. 2. Kötvényeinkre a visszavásárlási ár erejéig kölcsönt nyújtunk 5 és fél százalékos kamattal felszámítás mellett és kötelezzük magunkat az 5 és fél százalékos kölcsön visszafizetéséig, illetve a biztosítási esedékességéig beálltaig fenntartani. Tekintetbe veendő, hogy a magyar hadikölcsön 6 és egy negyed százaléknál magasabb nettó kamattal hasznosítandó, a hadikölcsönök jegyzése által feleink számításukat már ez alapon is megtalálják a hazafias lelkesedésükre is számítva, kérjük a harmadik magyar hadikölcsön eredményét jegyzésükkel is hathatósan előmozdítani. Intézetünk saját számlájára a harmadik hadikölcsönre 3 és fél millió koronát jegyzett s ezzel a társulat saját jegyzése az előző tételekkel együtt 8 és fél millió koronára rug. Egyéb részletes felvilágosítással készséggel szolgál az Adriai Biztosító Társulat biharmegyei főigazgatója, Szent László tér 5. szám.

*** Katonatemetés.** A cs. és kir. csapatkórház értesít bennünket, hogy Rysák Demeter 36. osztrák honvéd gyalogezredbeli honvédt ma délután 3 órakor temetik a Sal Ferenc utcai csapatkórházból a Rulikovszky-temetőbe.

*** Elveszett a Szilágyi Dezső utcától a Kossuth-utcaig egy gránátköves mellű.** A becsületes megtaláló kéretik adja be a kiadóhivatalba, ahol illő jutalomban részesül.

*** Értesítés.** A Polgári Takarékpénztár értesíti t. ügyfeleit, hogy a nála jegyzett II. kibocsátású hadikölcsönök kötvények az eredeti elismervények ellenében átvehetők.

*** A Nagyvárad-i Hitelbank** rt. nál jegyzett II. hadikölcsön kötvények az eredeti elismervények beszolgáltatása ellenében átvehetők.

*** Három liter Családi rumot** készíthet bárki pár perc alatt a Farkas-féle családi rum-kivonattal. Ára 60 fillér. Családi rum-kivonat 10 adag 50 fillér. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában. Rákóczi-ut 7/B.

*** Zsuzsi kisasszony** a Rákóczi-ut 7. sz. alatt Aszódival szembe. Simor Gyula hangszerkészítőnél, Mikor az est megszólal, Te szöke gyermek. Háborús lemez-újdonságok. Hangszerek hegedők, gramafonok eladása és javítása olcsóárban. Hár különlegesség.

*** Családi rum** vaniliával vagy ananász ízzel literje K. 3-20. Mindenféle likőr essentiák 1 üveg 60 fill. Cognac legkiválóbb minőségben. Tejkivonat 4 literre való K. 1-20. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczi-ut. 7/B.

*** Kiadó november elsejére Rákóczi ut 7. szám** négy szoba fürdőszobával, Körös-utca 15. sz. ötszobás modern újlakás, értekezni ott és Oláry I. cégnél

x Poloskairtó NOXIN biztos zser. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

CIPÓ

újdonságaim megérkeztek!

Reichard Dezső

Rákóczi-ut. Orsolya zárdája épület.

Falusi fuvarosok az egész téli időnyre fuvarozásra felvétehetnek. Kapucinus-utca 19. sz.

*** Kiadó 4 szobás utcai lakás** mellékhelyiségekkel méltányos árban november hó 1-re. Kálvária-utca 20.

*** Köhögés, hurut, rekedtség, elnyálkásodásnál** használjon kizárólag: **Farkas-féle hurut-szeletkét.** Ára K. — 60. Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B. Telefon: 13-02.

x Négy szoba és előszobából álló lakás, irodának különösen alkalmas, villanyvilágítás és gőzfűtés berendezéssel, a Bémer-tér közvetlen közelében f. év augusztus hó 1-től, esetleg már május hó 1-től kezdődőleg kiadó. Bővebbet a házimesternél. Szent János-utca 3. szám.

x Egy nagy raktárhelyiség a Szacsvar-utca 11. számú házban AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbanknál.

x Kiadó lakások. Kossuth-utca 6. sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. sz. házban két kétszobás lakás kiadó. értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Kedden: Lyon Lea.
Szerdán: Korzó szépe.
Csütörtökön: Varázskeringő.
Pénteken: Kis gróf.
Szombaton: Lyon Lea.
Vasárnap délután: Zsuzsi kisasszony.
Vasárnap este: Lengyelvér.

A Korzó szépe.

Mintha valahonnan már ismernők a „Korzó szépe” meséjét. Egyáltalán nem új téma a kikapós férj, akit légyottján mozgó képpel örökítenek meg és aki e miatt háborúságra keveredik a feleségével, sőt — óh jaj — az anyósával is. Persze a végén kibékül mindkettővel. Ez a meséje Blumenthal és Kadelburg operettjének is, melynek zenéjét Holländer szerezte. Hogy honnan szerezte, azt nem lehet tudni, némelyik része szintén elég ismerősnek tetszik. — Némelyik zeneszám teljesen sikerült, dallamos és ezek közt a sikerültebbek közt még eredeti is akad.

Nagy igénye ennek az operettnek nincs. Egész igénye annyi, hogy egy estén át a közönséget elszórakoztassa. Ennek elég jól meg is felel. Állandó derűtségben tartja a közönséget, zenéjével és táncszámaival is szóra-

kozat, szóval kevés igénye dacára többet ér, mint sok nagyképu probléma-boncolgatás.

A nagyváradai előadás elég jó volt. Kivált a második felvonástól kezdve egyik jelenet jobban sikerült mint a másik. Különösen Bihari Sándor Vas Tóbiása, a Korzó szépének férje, a díjbirkozó keltett mindig hangos derültséget. Rendkívül jóízű volt Sik Rezső és Perényi Kálmán alakítása is. Tompa Béla Tannovszky Boroszlávja csupa kedves derü, ötlet és eredetiség volt. Vigh Manó sikkes táncai sok tapsot arattak. Éneke az első felvonásban sok kívánni valót hagyott hátra; az ő kis hangja nem alkalmas arra, hogy fortisszimó énekeljen. — A második felvonástól kezdve énekszámái is jobbak voltak. Uray Blanka és Pogány Janka is csak emelték az est sikerét.

—r.

Legujabb táviratok.

...

A 4. népfelkelő ezred a kárpáti falvakért.

Budapest, október 18. (Saját tud.) Héderváry Károly gróf elnöklésével megalakult országos bizottsághoz a nagyváradai negyedik népfelkelő gyalogezred és 48. számú taracküteg tisztifőnökének 253 korona gyűjtése érkezett a háboruban feldult kárpáti falvak felépítésére.

2000 embert ejtettek foglyul a bolgárok.

Budapest, okt. 18. (Saját tudósítónktól.) Szófiából jelentik: Bulgáriában a hadifoglyok száma a kétezeret meghaladja.

Olasz minisztertanács.

Lugano, okt. 18. (Saját tudósítónktól.) A „Secolo” jelenti: A minisztertanácsban Sonnino részletesen ismertette az általános politikai helyzetet, felvetette a bizalmi kérdést, mire előterjesztéseit egyhangulag tudomásul vették.

Elsülyesztett ellenséges gőzösök.

Budapest, október 18. (Saját tudósítónktól.) Párisból jelentik: A „Saint Pierre” tehergőzöst egy német buvárhajó megtorpedózta.

A Frankfurter Zeitung jelenti: Az „Ajax” 7000 tonnás angol gőzöst a Földközi-tengeren elsülyesztették.

Ostromállapot Moszkvában.

Budapest, okt. 18. (Saját tudósítónktól.) Pétervárról jelentik, hogy a cári ukáz Moszkvára és vidékére elrendelte az ostromállapotot.

Francia csapatok tűzkereszt-sége Macedóniában.

Budapest, október 18. (Saját tud.) A Reuter ügynökség jelenti Athénből: A mac doniai francia csapatok tűzkereszttségüket a Hudove Valandovói vasúti hidnál megkapták, ahol a bolgárok megtámadták őket. A küzdelem hevesen folyik. A bolgár tűzértség állandóan lövi őket.

A szerkesztésért felelős személy:

Dr. PAPP KAROLY.

Olcso és
szép sir-
kereszték

cement alappal
fejfák, sirtá-
lak domborura
préselt betük-
kel kaphatók

Maár Lajos
és Testvére
lakatosoknál
Teleky-u. 45.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.
23292—1915. szám

Hirdetmény

a tölgy- és fenyőkéreg (cser) készletek forgalomba hozatala tárgyában.

A rendőrkapitányi hivatal a m. kir. minisztériumnak 3462—1915. M. E. sz. rendelete értelmében a következőkre hívja fel a Nagyvárad város területén levő érdekeltek figyelmét.

1. Tölgy- és fenyőkéreg csak az alábbi rendelkezések szerint szabad forgalomba hozni.

2. Mindazok, kik tölgy- vagy cser termelésével foglalkoztak, vagy ily árut másoktól szereznek, kötelesek bárhol található készletüket a „Magyar szent korona országainak bőripari központja” mint rt. cégnek (Budapest, V., Nádor-utca 12.) a hatóságilag megállapított árak figyelembe vételével megvételre felajánlani.

Az ajánlatokat a fenti központtól kapható úrlapon kell megtenni október 20 áig.

Az ajánlattevők ajánlata az ajánlat postára adásától számított 14 napig köti. Ha ezen ideig a központtól választ nem nyer, árujával szabadon rendelkezhetik. Ha a bőripari központ az ajánlatot elfogadja, az illető tulajdonos tartozik az elfogadástól számított 14 nap alatt a fenti központ által megjelölt helyre szállítani az árukat a bőripari központ költségére.

A szállítás a bőripari központ kívánságai szerint zsákokban vagy zsákolatlanul történik, a zsákokat a bőripari központ az illető rendelkezésére bocsátja.

Az eladó az árujáról jegyzéket köteles készíteni, amelyen feltüntetendő az áru minősége és sulya, számla és a hivatalos fuvarlevél másolat.

Az ár 80% át a központ azonnal megtéríti az eladónak, 20% át pedig 8 nappal később.

Kivételt képeznek:

1. akinek 2500 kg. nál kevesebb készlete van, az nem köteles beszállítani.

2. a bõrgyárosok v. timárok saját üzemük folytatására szükséges anyagokat felhasználhatják.

Az október hó 2 a előtti kötött ügyletek ezen rendelet szerint is érvényesek és teljesítendőek, kivéve; ha bõrgyárosnak kell tel-

jesíteni, ilyen esetben a teljesítésre a kereskedelemügyi ministertől engedélyt kell kérni.

Bõrgyárosok, kik tölgy, kéreg v. cserkészletüket a bőripari központ utján óhajtják fedezni, előre látható szükségleteiket a bőripari központnak október hó 20 áig kötelesek bejelenteni.

Október 2 a után ezen anyagok fuvarozásához a keresk. minister ur engedélyre szükség van.

Jelen rendelet hatálya nem terjed ki az állam tulajdonába levő készletekre.

Aki a jelen rendeletben foglaltakat be nem tartja, a törvény értelmében 2 hónapig terjedhető elzárással és 600 koronaig terjedő pénzbüntetéssel sújtatik.

Nagyvárad, 1915. október 17.

Rendőrfőkapitány.

Biharvámegye központi járás főszolgabírójától.

862—1915.

Pályázati hirdetmény.

Biharvámegye központi járásához tartozó biharszentandrás körjegyzői állásra pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. tc. 6. §-ában, illetve az 1900. évi XX. tc. 3. §-ában előirt képesítéseket és eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényüket hozzám, **f. évi november hó 6-ig** nyújtásuk be, mivel a később beérkezőket figyelembe venni nem fogom.

A jegyzői állás javadalmozása a következő:

1. Törzsfizetés 2000 korona.

2. Lakás természetben.

3. A szabályrendeletileg megállapított magánmunkálati díjak.

4. Ötödéves korpótlék.

A választás határidejéül **1915. évi november hó 8-ikának délutáni 3 óráját** Biharszentandrásban a körjegyzői hivatalos helyiségbe kitűzöm.

Nagyvárad, 1915. október 15.

Nagy Márton

központi főszolgabíró.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

23292—1915. szám.

Hirdetmény.

A tölgy és fenyőkéregért, a gubacsért valamint a tölgyfakivonatért követelhető legmagasabb árakról.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala a m. kir. minister 3464—1915. M. E. sz. rendelete értelmében tudomására hozza az érdekelteket, hogy fenti anyagokról követelhető legmagasabb árakat feltüntető Belügyi Közlöny a rendőrkapitányi hivatal II. emelet 18. számú szobájában október hó 30 áig közzemlére lesz kitéve, mikor is d. u. 3—5 óráig bárki megtekintheti, és köteles az abban foglaltakhoz tartani magát.

Nagyvárad, 1915. október 17.

Rendőrfőkapitány.

